

ÖZ

Yazar : Raziya ABDİYEVA
Üniversite : Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim dalı : Maliye Anabilim Dalı
Bilim dalı : Maliye
Tezin niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Mezuniyet tarihi : 28.06.2005
Tez danışmanı : Doç.Dr.Turusbek ASANOV

Toplumsal ihtiyaçların giderilmesi amacıyla en büyük siyasi birim olan devlet tarafından sunulan hizmetlerin finansmanı vergiler ile karşılanır. Devletin milli gelirden cebir yolu ile aldığı ve özel ekonomiden kamu ekonomisine doğru aktarılan parasal paydan oluşan vergi; en önemli kamu gelir kaynağıdır.

Sovyetler Birliği dağılmasından sonra bu ülkeler piyasa ekonomisine geçiş döneminde kamu harcamalarını yapabilmeleri için finansman kaynağına ihtiyaç duymuşlardır. Kamu işletmelerin özelleştirilmesi ve ekonomik birimlerin serbest bırakılması, üretim ve gelir seviyesinin keskin bir şekilde düşmesi, vergi bilincinin olmaması verginin sisteminde büyük sorunların ortaya çıkmalarına neden olmuştur.

Geçiş ekonomileri arasından Vergi Kanununu kabul eden ilk ülke Kırgızistan olmuştur. Kırgızistan'da yukarıda sayılan sorunları ortadan kaldırmak amacıyla vergi reformları yapılmaktadır. Buna rağmen, bu sorunların çoğu hala mevcuttur. Bu çalışmada bu problemlerin nedenleri, çözüm yolları ve öneriler sunulmuştur.

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган	:Разия Абдиева
Университет	:Кыргыз-Түрк «Манас» Университети
Негизги багыты	:Финансы
Иштин сыпаты	:Диссертация
Бүтүрүү датасы	:28.06.2005
Илимий жетекчи	:Доц.Док.Турусбек Асанов

Коомдук керектөөлөрүнүн канааттандыруу максатында эң чоң саясий курулуш - мамлекет тарабынан сунулган кызматтар салыктар менен каржыланат. Мамлекеттин милдеттүү түрдө алган жана жекече сектордон коомдук секторго которулган акчадан түзүлгөн салык; мамлекеттин эң маанилүү кирешеси болуп саналат.

Советтер Союзу таркалгандан кийин бул өлкөлөр рынок экономикасына өтүү мезгилинде мамлекеттик чыгымдарды жүргүзүү үчүн акча каражаттарына муктаж болушкан. Мамлекеттик ишканалардын приватизацияланышы жана экономикалык мекемелердин эркин иш жүргүзө баштагандыгы, өндүрүш жана киреше дэңгээлинин кескин түрдө азайышы, салыктык түшүнүктүн болбогондугу салык системасында чоң маселелерди жаратты.

Кыргызстан өткөл экономикалардын ичинен эң биринчи болуп Салык Кодексин кабыл алган. Өлкөбүздө жогоруда айтылып өткөн маселелерди чечүү үчүн салык реформалары жүргүзүлгөн. Бирок, алардын көбү бул реформалардан кийин деле чечилген жок. Дипломдук жумушумда бул маселелердин себептери, чечүү жолдору жана сунуштар берилген.

ABSTRACT

Author : Razia ABDIEVA
University : Kyrgyz-Turkish "Manas" University
Department : Finance
Nature thesis work : Master's thesis
Date of graduation : 28.06.2005
Academic Advisor : Associate Prof.T.Asanov

Services given by the state as the biggest political unit, whose aim is to meet social needs, are financed by taxes. Tax, that is taken by coercion way from the state national income and consists of monetary shares in the result of the direct flow from private sector to the state sector, is the most important income resource.

After Soviet Union disintegration, ex-soviet countries that were in transition to market economy need financial resources in order to realize state expenses. The privatization of the state institutions, liberalization of the economic units, decreasing of the production and income degree, and absence of tax mentality resulted appearance of big problems in tax system.

Kyrgyztan is the first country from transition countries that accepted Tax Code. In order to solve above-listed problems, tax reforms are realized. Despite, most of problems exist. This study presents tax problem causes, solution ways and suggestions.

